

*О. А. Карлова, к. екон. наук,
Харківська національна академія міського господарства
А.А. Партола, магістр
Харківська національна академія міського господарства*

АКТУАЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Інвестиційна політика виступає важливою складовою механізмом державного регулювання туристичної галузі та охоплює комплекс заходів, спрямованих на залучення капіталу у розвиток туристичної інфраструктури. Гостра нестача фінансових ресурсів у туризмі свідчить про недосконалість державної інвестиційної політики, яка не створює відповідні умови для залучення вітчизняного та зарубіжного капіталу. Туризм - це саме та галузь економіки, яка заслуговує в Україні більшої уваги для розвитку, оскільки вона може забезпечити значний внесок в економіку держави у вигляді нових робочих місць, збільшення надходжень від зовнішньоекономічної діяльності та поповнення державного бюджету через сплату податків [7]. Державна інвестиційна політика вимагає комплексних та ефективних рішень для подолання існуючих труднощів та прискорення процесу створення сприятливого інвестиційного клімату. Наприклад, у Законі України «Про туризм» зазначено, що заохочення національних та іноземних інвестицій в розвиток туристичної індустрії є одним з основних напрямків державної політики в галузі туризму [1].

Згідно Указу Президента України «Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні» першочерговими заходами для залучення інвестицій в туристичну галузь України визначено:

- створення сприятливих умов для розвитку інвестування сфери туризму і діяльності курортів;
- запровадження механізмів стимулювання для будівництва нових та реконструкції наявних об'єктів туристичної та курортної інфраструктури;
- створення інформаційної бази даних інвестиційно привабливих об'єктів для розвитку туристичної сфери та діяльності курортів у регіонах [2].

Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки передбачає аналогічні заходи, але крім того розроблення і виконання проекту інвестиційної програми розбудови інфраструктури туризму в туристично-рекреаційних зонах за напрямками національної мережі міжнародних транспортних коридорів [2, 3]. Розглянемо основні фінансово-економічні показники туристичної галузі за останні 2007-2009 роки.

Таблиця

Основні фінансово-економічні показники за 2007-2009 роки

Назва показника	Одиниці виміру	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Обсяг наданих туристичних послуг:	тис. грн.	98139,306	167408,109	169135,143
- іноземним туристам; - туристам, що виїжджали за кордон	тис. грн.	4477,265 47521,148	6427,737 101447,079	14841,778 114730,488
Витрати, пов'язані з надання туристичних послуг:	тис. грн.	84529,718	148508,823	151731,594
- іноземним туристам; - туристам, що виїжджали за кордон	тис. грн.	3880,540 39714,559	4954,763 93086,517	11743,060 105632,215
Платежі до бюджету	тис. грн.	5875,105	6717,522	7147,502
Заборгованість перед бюджетом	тис. грн.	11,572	6,841	21,143
Балансовий прибуток	тис. грн.	6647,394	10433,194	10183,404

Прибуток, що спрямований на розвиток матеріально технічної бази	тис. грн.	1008,401	876,539	850,553
Надходження валюти від надання туристичних послуг нерезидентами України	тис. дол.	130,370	196,410	450,400
Витрати резидентів України, що виїжджали за кордон	тис. дол.	68,057	2134,594	1276,204

* Складено за матеріалами Держкомстат України.

Аналіз стану міжнародного туризму в Україні свідчить, що інтерес до України, як туристичної зони, в останні десятиліття поступово прокидався. В 1994 році кількість іноземних туристів, що відвідали Україну, становила 620 тис. чоловік, а у 2009 році, за даними Державної служби туризму та курортів Україну відвідали вже 20,7 млн. в'їзних (іноземних) туристів, що на 18 %, або на 4,6 млн. осіб менше, ніж у 2008 році. У 2008 році кількість іноземних туристів, що відвідали Україну, збільшилася на 8,04 %, або 1,86 млн. осіб, у порівнянні з 2007 і складала близько 25 млн. осіб.

Україна має величезний інвестиційний потенціал в туристичній галузі. Цьому сприяють значні курортно-рекреаційні ресурси, історико-культурний і природний потенціал, вигідне географічне положення, ринкова економіка, спрямованість України до євроінтеграції, наявність значних земельних ресурсів, які можуть використовуватися інвесторами для розбудови туристичної інфраструктури. [3] Інвестиційна політика в галузі туризму поєднує загальнодержавні та регіональні інтереси через тісну взаємодію державних та місцевих органів влади. Так, держава здійснює нормативно-правове регулювання, розробляє стратегії залучення інвестицій, визначає пріоритетні території та об'єкти туристичного

профілю для інвестування тощо. Інвестиційна політика на регіональному рівні включає маркетингові дослідження ринку інвестицій, проведення моніторингу рекреаційно-туристичних ресурсів на території, розробку інвестиційні пропозиції для найбільш перспективних туристичних об'єктів, формування карти інвестиційної привабливості регіону тощо[5].

На сьогодні привабливими для інвестування є проекти, пропозиції щодо будівництва туристичних і спортивних гірськоколичних трас, канатних доріг, спортивно-оздоровчих комплексів[3]. Проте існує багато ризиків та перешкоди для здійснення інвестиційної програми в Україні: політичні та законодавчі, валютно-фінансові, інфраструктурний та економічний ризику. Туристична галузь, за оцінками фахівців, вважається однією з найбільш високорентабельних та високі прибутки обумовлюються високими ризиками капіталовкладень. Так, за рівнем ризику інвестицій, туристична галузь займає 8 місце серед інших галузей національної економіки України [6].

Окреслимо стратегічні цілі інвестиційної політики в галузі туризму:

- створення законодавчої бази регіонів в області забезпечення гарантій на іноземні інвестиції в туристичний бізнес;
- формування сприятливого іміджу регіонів в області надання рекреаційно-туристичних послуг;
- створення сприятливого інвестиційного клімату;
- стимулювання приливу капітальних вкладень у реконструкцію і будівництво сучасних туристичних комплексів, санаторіїв, готелів, відповідних до міжнародних вимог і стандартів;

- розробка нових турів, які повинні враховувати етнокультурні, геополітичні, екологічні чинники туристських районів[4].

Отже, потреба туристичної галузі в інвестиціях вимагає ефективної інвестиційної політики держави, яка має бути спрямована на створення сприятливого інвестиційного клімату за допомогою комплексного використання інструментів регулювання інвестиційної діяльності, активної співпраці органів державної влади з громадськими та бізнес-структурами з метою залучення інвестиційних ресурсів у розбудову туристичної інфраструктури та забезпечення довгострокового ефекту розвитку галузі.

Література

1. Закон України Про внесення змін в Закон України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. № 1282 – IV
2. Указ Президента України № 136/2007 Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні. -[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/catalog/docs>
3. Державна служба туризму та курортів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>
4. Карлова О.А., Проскуріна Т.В. Туристично-рекреаційна сфера Харківського регіону: перспективи кластеризації. Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. - Випуск 253: В 10 т.- Том 1 – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 291-298.
5. Судова-Хом'юк Н. Управління інвестиційними процесами в туристично-рекреаційному комплексі України // Регіональна економіка. – 2002. – №3(25). – С. 260-265.
6. ТОП-10 - Рейтинг рискованных инвестиций (1 квартал 2010) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mrrpconsulting.com.ua/newsr/1Q2010.html>
7. Школа І.М. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник / За ред. проф. І.М. Школи. - Чернівці, 2003. - 596 с.